
Agenda Vitaal Platteland

thema Mest, Mineralen en Bodemkwaliteit (Kringlooplandbouw)

10 april 2018

meer info: b.van.moorsel@gelderland.nl of y.geelen@gelderland.nl

1 Algemeen

De provincie Gelderland werkt aan en duurzame landbouw, die bijdraagt aan een economisch gezond en leefbaar platteland. De Agenda Vitaal Platteland, kortweg AVP genoemd, geeft hiervoor de richting aan. Dit gebeurt via thema's. Bij de keuze van de thema's en de invulling ervan wordt ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen. Het is dus geen statisch beleidsdocument, maar een 'rollende' agenda.

De aandacht voor een vitaal platteland neemt toe, net als het inzicht in de bijdragen die de landbouw kan leveren aan bijvoorbeeld het beperken van klimaatverandering en het behoud van de biodiversiteit. De provincie is graag bereid initiatieven vanuit de samenleving die bijdragen aan de provinciale doelen te ondersteunen.

Via de Agenda Vitaal Platteland benoemen we kansrijke thema's. Vervolgens zoeken we het debat op, bevorderen we samenwerking en kennisuitwisseling, en maken met onze partners afspraken over rollen en verantwoordelijkheden. Eén van deze thema's is de Kringlooplandbouw, ofwel mest, mineralen, bodem en waterkwaliteit. Binnen deze agenda is dat uitgewerkt in het initiatief Kunstmestvrije Achterhoek, Het Nederlands Centrum Mestverwaarding en de Vruchtbare Kringloop Achterhoek (VKA) en de uitrol van de VKA naar andere regio's in Gelderland.

2 Kunstmestvrije Achterhoek

Een goed, milieuvriendelijk product maken uit dierlijke mest als vervanger van kunstmest. Dat is het doel van Kunstmestvrije Achterhoek. Dit project verbindt het scheiden van mest door drie Gelderse bedrijven: Groot Zevert (Beltrum), Agrogas (Varsseveld) en GreenFerm (Apeldoorn) aan het toepassen van de producten in de landbouw in Gelderland. Deze bedrijven scheiden dierlijke mest in mineralen, organische stof en water. Kennisinstanties en bedrijven zoals Nijhuis water uit Doetinchem en de Regio Achterhoek ondersteunen de pilot en de provincie draagt 1 miljoen euro bij. Het Ministerie heeft de pilot opgenomen in het 6^e actieprogramma NitraatRichtlijn, waardoor "Brussel" ook ruimte biedt in de regels voor het gebruik van dierlijke mest. De pilot Kunstmestvrije Achterhoek loopt van 2018 tot en met 2021. In deze periode kan het aantal deelnemende melkvee en akkerbouwbedrijven uitgroeien van 10 tot maximaal 150.

3 Nederlands Centrum Mestverwaarding

Eind 2017 is het Nederlands Centrum Mestverwaarding opgericht, een instituut dat kennis ontwikkelt en deelt gericht op het maximaliseren van de waarde van mest en de producten uit mest. Het NCM heeft Wageningen als vestigingsplaats gekozen. Het NCM zal kennis vanuit diverse lopende (innovatie) projecten verspreiden en samen met de sector en andere

kennisinstituten werken aan een gemeenschappelijk innovatieagenda. Vanuit de Agenda Vitaal platteland is meegewerkt aan de oprichting van het NCM.

4 Vruchtbare Kringloop Achterhoek

LTO Noord, Waterschap Rijn en IJssel, ForFarmers, FrieslandCampina, Vitens en Rabobank werken samen in Vruchtbare Kringloop Achterhoek en Liemers (VKA). In het najaar van 2013 is het project gestart. Aan de hand van onder andere KringloopWijzer en bodemconditiescore werken veehouders aan efficiënte benutting van mineralen en het reduceren van mineralenverliezen (nitraat en fosfaat) in de agrarische sector in de Achterhoek en Liemers. In studie- en veldbijeenkomsten worden ervaringen en kennis gedeeld. Op de individuele bedrijven gebruiken de veehouders de kennis om de eigen mineralenefficiëntie te verbeteren. Ook mestverwerkers, loonwerkers, varkenshouders en akkerbouwers zijn betrokken bij het project. VKA wil agrarische ondernemers inspireren en faciliteren in het creëren en benutten van kansen om hun bedrijven verder te verduurzamen en 'toekomstproof' te maken wat betreft bedrijfsresultaten, milieukwaliteit, waterbeheer en bodemvruchtbaarheid. Hoofddoel van het project is de regio Achterhoek en Liemers te positioneren als duurzame regio, die voorop loopt op gebied van kringlooplandbouw en duurzaam water- en bodembeheer. Aan het project werken inmiddels 285 melkveehouders in de Achterhoek mee. Ook in andere regio's in Gelderland worden structuren opgezet om deze werkwijze te implementeren.

Behalve vanuit de Agenda Vitaal Platteland wordt dit thema ook vanuit andere provinciale programma's ondersteund zoals Circulaire economie, het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), Bodem & Ondergrond, en de Europese programma's voor regionale ontwikkeling: EFRO en INTERREG

5 Programma Circulaire Economie

Het programma circulaire economie streeft naar een maximaal hergebruik van (schaarse) grondstoffen en het verminderen van afvalstromen. De kringlooplandbouw is daar een mooi voorbeeld van. De projecten Kunstmestvrije Achterhoek en Vruchtbare Kringloop Achterhoek sluiten daar goed op aan en dragen dus ook bij aan de doelen van dit programma.

6 POP3

Vanuit de regeling innovatieve concepten is een aantal projecten ondersteund die gericht zijn op mestscheiding in de praktijk. De regeling samenwerking innovatieve concepten is ook ingezet voor de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), dat gericht is op het realiseren van bodem en waterdoelen. Ook wordt opnieuw een regeling opengesteld vanuit POP3 voor het stimuleren van fysieke investeringen, zoals mestopslag en precisiebemesting voor de uitvoering van DAW.

7 EFRO

Het EFRO-programma heeft een groot aantal projecten ondersteund die gericht zijn op het fysische en chemisch scheiden van mest in voor de landbouw als (kunst)meststof bruikbare mineralen. Ook projecten die op stalniveau bijdragen aan scheiding van mest in vaste en vloeibare bestanddelen zijn ondersteund. In 2018 volgen opnieuw openstellingen. Zie www.op-oost.eu

8 INTERREG

Vanuit INTERREG wordt het project Mest op Maat gefinancierd, dat bijdraagt aan de samenwerking gericht op kennisontwikkeling en kennisdeling tussen de mestproducenten, -vergistings-, -scheidings- en -gebruikers van mest in Duitsland en de Achterhoek. Zie www.mestopmaat.eu.

9 Programma Bodem & Ondergrond

Het programma Bodem & Ondergrond bevordert kennisdeling onder grondgebruikers. Verschillende instrumenten zijn en worden ontwikkeld om zoveel mogelijk grondgebruikers aan te zetten tot gedragsveranderingen die bijdragen een betere (biologische) bodemkwaliteit.

10 Projecten

Zie bijlage.

Bijlage: Door provincie ondersteunde projecten mest en bodemkwaliteit

Projecten ondersteund vanuit Agenda vitaal Platteland			
Jaar	titel	inhoud	initiatiefnemer
2017-1	Kunstmestvrije Achterhoek LTO Noord	Programma Kunstmestvrije Achterhoek, ondersteunt proces gericht op de acceptatie van producten uit het scheiden van dierlijke mest als vervanger van kunstmest.	LTO Noord
2017-1	Kunstmestvrije Achterhoek Groot Zevert	Investering in capaciteit voor het scheiden van dierlijke mest gericht op mestverwaarding.	Groot Zevert Vergisting BV te Beltrum
2017-1	Kunstmestvrije Achterhoek Greenferm	Investering in capaciteit voor het scheiden van dierlijke mest gericht op mestverwaarding.	Greenferm BV te Apeldoorn
2017-1	Kunstmestvrije Achterhoek Agrogas	Investering in capaciteit voor het scheiden van dierlijke mest gericht op mestverwaarding.	Agrogas te Varsseveld
2017-2	Verwaarding en afzet van dierlijke mest	Stimulering verwaarding en afzet van dierlijke mest via 3 sporen: technisch (innovatieve ontwikkeling), vergunningen, en markt (afzet van producten).	St. Nederlands Centrum Mestverwaarding en -afzet
2017	Vitale bodem vitale landbouw	Implementatie van de werkwijze van Vruchtbare Kringloop Achterhoek in Rivierengebied en Vallei Veluwe.	LTO

Projecten ondersteund vanuit POP 3 onderdeel Innovatieve Concepten			
Jaar	titel	inhoud	initiatiefnemer
2016	Mineralen op maat	Doorontwikkeling van de mestkraker. Deze verwerkt op het melkveebedrijf stikstof en fosfaat uit dunne rundveemest tot hoogwaardige mest. Doel is het sluiten van de kringloop: drie melkveehouders willen samen met akkerbouwers een gebied van 1000 ha in de gemeenten Bronkhorst en Doetinchem volledig bemesten met lokale mest.	DLV Rundvee Advies e.a.
2016	Gelders living lab: smart farming	Betreft doorontwikkeling precisielandbouw: verzameling van veel gegevens die de maisproductie beïnvloeden. In dit project worden gegevens van tenminste 100 maispercelen verzameld. Op basis hiervan worden nieuwe modellen ontwikkeld ten behoeve van verbetering van teeltrendement, bodem en milieu.	CAH Vilentum e.a.
2016	Smart Grass Production	Jonge agrariërs uit het Rivierengebied gaan emissiearme precisiebemesting toepassen op grasland bij melkveebedrijven. Het streven is maximale grasproductie van topkwaliteit tegen een minimale milieubelasting.	Stichting Stimuland
2017	Gras & Co gaan mycocycling	Verhoging van het rendement van mestvergisters op rundveebedrijven door oesterzwammen te kweken op reststromen: koffiedik uit de stad en natuurgras van het platteland. De energie voor de productie komt van een mestvergister.	Ristidin B.V. e.a.

2017	Mest-verwerking met Vortex	Stikstof uit dierlijke mest halen en dit toepassen als kunstmest. Met de inzet van de Vortex kan de ammonium uit dierlijke mest worden gehaald tegen lagere kosten.	DLV Rundvee Advies B.V. e.a.
2017	Vermindering ondergrond-verdichting	In dit project gaan loonwerkers en hun klanten (zowel akkerbouwers als veehouders) samen een kennis- en ontwikkeltraject in gericht op het voorkomen en opheffen van bodemverdichting. Met als resultaat een andere houding van loonwerkers ten aanzien van bodemverdichting: bodemkwaliteit wordt leidend in de dienstverlening van loonwerkers aan agrariërs.	CLM e.a.
2017	SPA bodem klimaat en water	(Door)ontwikkelen en uittesten van innovaties voor precisie-bodembeheer en –bemesting. Strategisch-Precies-Anders voor verbetering van bodem-, klimaat- en waterkwaliteit, voor opbrengstverhoging en het sluiten van kringlopen.	Kenniscenter voor Groene Groei e.a.